

11244

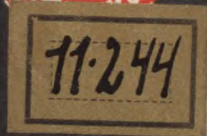
83

PAUL KILMAN

A HASIS

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A HASIS

REGÉNY

IRTA

FALUDI KÁLMÁN

A VILÁGVÁROSI REGÉNYEK KIADÓVALLALATA

bc

VILÁGVÁROSI REGÉNYEK

Copyright 1933 by Világvárosi Regények.
Minden jogot fenntartunk,
tehát a fordítás és a filmesítés jogát is.

A címlapot Faragó András készítette.

Foto Ufa.

11.244/83

M. N. MUSEUM KÖNYVTÁRA

I. Nyomtatványgyűjtemény

1933 évi 625 sz.

Megjelenik minden hétfőn.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., Vilmos császár-ut 34. Tel. 229—31.

A szerkesztésért és a kiadásért felelős.
dr. id. Kovács Dénes.

Előfizetési ár: egy évre 4.80 P, félévre 2.40 P
Kéziratot csak a bélyeg melléklése esetén
küldünk vissza.

A fényárban úszó Piazza Granden össze-
szaladt a nép. Kormosképű facinok, fe-
hérruhás tengerészek, parfümbe áztatott
nők, világjáró amerikai missek, esti gálába öltö-
zött gyárilányok, egymást taszigálva rohantak a
zenekar emelvénye felé, ahol a Banda Cittadini
tartotta szokásos esti koncertjét.

Az orosz nagyhercegnek öltözött karmester,
ijedten intette le az elcsépeelt szerenátát és fel-
döntve a pulpitust, öles ugrásokkal igyekezett
beérni az előtte rohanókat.

A tömeg az emelvény mögé igyekezett. Hogy
miért volt az egész esti korzó ennyire felka-
varva, azt senki se tudta. Mindenki szaladt,
össze-vissza, amerre a többiek ragadták.

Az egyik rémulten, a másik kacagva, a har-
madik szitkozódva kapaszkodott a szomszéd
jába, hogy le ne verjék a lábairól.

Az emelvény mögött nem volt semmi.

Az elől szaladók balra fordultak. A kikötőhöz
vezető, pálmákkal szegélyezett sétányon, egymás
hegyén-hátán tolongtak az összetorlódott sétálók.

— Ott! Ott! — kiabáltak össze-vissza. — Ott
lesz! ...

— Mi van ott? — kérdezte elfulladva egy kö-
vér német turista, akinek a szalmakalapja pa-
lacsintává lapítva ült a fején.

— Mi van ott, kérem? — Mért szaladunk? —
sápítózott egy széles talpú, csontos amerikai nő,
akinek öt perc óta csak most jutott eszébe meg-
kérdezni, hogy tulajdonképpen mért szaladta
háromszor körül a piazzát.

— Mondom, hogy ott van! — rohant el mel-
lettük egy tagbaszakadt kikötőmunkás, majd
nem felfordítva a kérdezősködőket.

A kérdezők nem tehettek egyebet, összeszedték
utolsó erejüket és loholtak a többiek után.

A brindisi-i pálmakorzón, közel a Riva Um-
bertóhoz, ahol a nagy luxushajók bocsátják
szárazföldre az expresszen tovarobogó gazdag
utasokat, a földön egy ember feküdt.

Mozdulatlanul nyúlt el a hátán. Félig lecsukott
szempillái mögül könny szivárgott. A más testére
szabott kabátjának ujja alig ért a könyökéig, lá-
bai pedig kíváncsian kandikáltak ki a talpatlan,
elnyúlt cipőkből.

A szoros embergyűrű kíváncsian fogta körül.

A hatóság is megérkezett. Két rendőr és két
karabíneri. Utat törtek maguknak a tömeg között
és nagynehezen eljutottak a földön fekvő alak-
hoz.

— E morto? — kérdezte egy fehérruhás lány,
aki a feleletre már előre készült sikoltani. Gyors
pillantással mérte végig a mellette állókat, hogy
kinek a karjaiba ájuljon.

Az egyik rendőr letérdelt a földre és az elnyúlt
ember szívére tette a fülét.

— Nem halt meg! — mondta megnyugodva.
— Úgy látszik, csak elájult.

— Óh!... szaladt ki a lány száján csalódottan és szinte megbánva furakodott ki a tömegből.

— Magához kell téríteni! — tanácsolta nagy bölcsen egy öregúr, aki a mellette állók térdébe kapaszkodott, hogy a hátamögött ágaskodók fel ne lökjék.

— Hozni kell valami kis szíverősítőt! — adta ki a jelszót az egyik carabineri.

— Nem lehet megmozdulni! — zúgolódtak az előlállók. Majd hátrafordulva, kiabáltak a mögöttük állóknak:

— Hozzon valaki egy kis szíverősítőt! Konyakot vagy kávé! De gyorsan!

Néhányan a közeli kávéházakba rohantak és csakhamar öt csésze feketekávé vándorolt kézről-kézre, az emberek feje fölé, amíg az ájult alakhoz jutott.

Egymásután töltötték bele a feketét. A negyedik fekete után kinyitotta a szemét és kínosan nyöszörgött:

— Elég!... Köszönöm!... Elég!...

Tizen is lehajoltak hozzá egyszerre. Résztvevő hangon kérdezték a szerencsétlent:

— Megszúrták? Gyilkosság?

A fekvő ember a könyökére támaszkodott. Bágyadtan rázta a fejét.

— Hát akkor mi történt? Mi baj? — kérdezték kórusban.

— Éhes vagyok!... nyöszörögte szegény.

— Óh! — mondták hárman is egyszerre és öt perc alatt üres let a sétány. Siettek vissza a piazzára, ahol a zenekar előlről kezdte a szerenátát...

A kikötő kőkolonéai körül hét kopott alak nyújtózkodott a langyos éjszakában. A rövid kabátos bosszusan dörmögött:

— Ezért ugyan nem volt érdemes a korzón lefeküdni!...

— Te legalább vettél egy kis meleget a gyomrodba. Mi már második hete áhítozunk egy kis lötyty után.

— Hiába, gyerekek! — szólalt meg egy mélyhangú, robosztus alak — az emberi szánalom nagyon individuális dolog. Nagyon gyenge materiából készült. Hamar elkopik. Én valahogy úgy érzem, hogy e tekintetben az emberek között hallgatólagos világszolidaritás fejlődött ki. Ezt a szót, hogy „szánalom“ rövidesen csak a lexikonban fogjuk megtalálni, de semmiesetre az éhséggel kapcsolatban. Brindisiben épp úgy, mint Budapesten vagy Tanganyika mellett meghallja mindenki, ha azt mondod, hogy „éhes vagyok“!... De ez a rövid, velőtlen kis mondat csak a fülekig jut el. Tovább nem. Nincs átütő ereje. A szív sokkal lejjebb fekszik. Mélyen, lent. A kezek még mélyebben. Én tehát azt tanácsolom, hogy éhezünk, de ne beszéljünk róla.

— Doktor! — nevetett egy cingár, kopott alak és jobb karját a feje alá rakta párnának. — Doktor! Te ne filozofálj! Te orvos vagy! Vagy annak készültél! Mindegy! Neked tudnod kell, hogy az éhséget nem lehet filozófiával gyógyítani. Amikor én odahaza már nem tudtam venni festéket, eldobtam a palettát! Hogy tudjak én valamit egye-

nes síkban megfesteni, amikor a szemeim állan-
an karikákat látnak?

A „doktor úr“ megfordult. Megrázta a mel-
lette fekvő hallgatag alak vállát és szelíd gúny-
nyal kérdezte tőle:

— Hát a mérnök úr mit szól ehhez?

— Azt, hogy marhák vagytok! — dörmögött
a megszólított. — Én pontosan felosztottam a
nadrágszíjamat száztizenkét lyukra. Ha ebben a
tempóban éhezünk, úgy tizennégy nap múlva
el kell dobni a nadrágszíjzat, mert nem lesz, mit
összeszorítani neki. Ne filozófiával traktáljatok
engem! Hanem adjatok két kiló kenyeret és leg-
alább egy kiló húst, mert ha én egyszer dühbe
jövök, hát megeszlek valamennyiötöket!

A rövidkabátos felnevetett.

— Élhetetlenek az urak! Nem tudnak egye-
bet, csak sopánkodni! Nines bennük egy fikarc-
nyi leleményesség, egy cseppnyi kis kezdemé-
nyező erő. Elindulnak egy élet felé, amely csak
a fantáziájukban rakta le még a petéit és mentől
közelebb jutnak hozzá, annál gyorsabban kop-
nak el az országútján. Aki az élet után szalad,
az ne nézzen a talpa alá. Mindegy, hogy hova
lép. A cipő előbb-utóbb lemarad róla. Az a fon-
tos, hogy akkorra már a lábak be legyenek dol-
gozva! Csak semmi érzékenység, uraim! Tövis,
vasdarab, kőszikla, vagy más hasonló megalá-
zás? Nem számít! Belegázolni! Szisszenés nélkül!

— Átjutni, kérem! Átjutni! Nem megtorpanni
mindentől! Aki elgyengült az éhségtől, az feküd-
jön le! De ne a sötét árnyékban, hanem a fényes

Kirakatok elé. Ott a helyébe hozzák az enni-
valót. S ha jóllakott, verje le magáról a port és
menjen tovább. Ne is mosolyogjon rajta. Ráéri
akkor mosolyogni, amikor már a saját inasa ön-
lözgeti a hátát langyos vízzel.

— Maga bolond, fiam! — dörmögött a doktor.
= Amióta hozzánk csatlakozott, lefeküdt már
vagy hússzor. A legtöbb esetben átléptek rajta.
Vagy konyakot kapott és feketekávé. Össze-
vissza kétszer kapott enni!...

— De akkor maguk is jóllaktak! — nevetett
gúnyosan a rövidkabátos.

— A maga trükkje volt, hogy amikor eszik,
lassan szállingózzunk mi is oda és telepedjünk
mellé, mint akik egymáshoz tartoznak! — szól-
t bele mérgesen a mérnök. — Nekem majd lesült
a bőr a pofámról!

= De azért evett! — nevetett a rövidkabátos.

— Ettem? ... Ettem? ... — legyintett a mér-
nök keserűen. — Persze, hogy ettem. Mert éhes
voltam és mert ... adtak.

A rövidkabátos felült. Ránézett a mérnökre.
Csupa szánakozás volt a hangja, amint csende-
sen mondta neki:

— Maga, mérnök úr, egy elveszett ember! ...
Hússzor is láttam tőlem. Egypárszor oda jött.
Jól is lakott. De még egyszer se jutott eszébe le-
feküdni ...

A homályos rakodóparton, a veszteglő vitor-
lások árnyékában csendesen pihent hét fáradt
ember. Nem tűnt fel senkinek. A part hosszában

Kiseb-nagyobb csoportok heverésztek. Hajósok, munkások, akik a melegben kimenekültek a hűvös kőkockákra. A gvardia ott sétált el a fejük mellett. Ügyet sem vetett rájuk.

A doktor levetette a kabátját és a feje alá gyűrte. A többiek már aludtak. Ő még a csillagokat bámulta. A tejutat nézte. Éppen olyan homályos volt, olyan végeláthatatlan, mint az ő útja. Budapesten éppen olyan jól látta, mint itt, az olasz tengerpart legdélibb csúcsán, ahova már az afrikai homokpuszták forró leheletét hozza át a szellő.

Lehet már két éve, hogy legutoljára a Margitszigeten bámulta a ködszerű sávot, mely fátyolként terül a hunyorgó csillagok milliárdjaira. Akkor fel se tűnt neki ez a misztikus égi jelenség. A figyelmét más kötötte le. Tanult. Ökölbészorított kezekkel, lázas hevülettel, a keserű nincstelenség ostorpattogása alatt, amely üzte, kergette a diplomáért, a fényes reménységek első zálogleveléért; pihenés nélkül keresztül hajszolva ifjúságnélküli évein, hogy kaput találjon az élet felé, amely a végnélküli nyomorúságokból és nélkülözéseiből kivezeti.

Egyszer aztán az is a kezében volt. Egyedül csak maga örült neki. Nem volt senkije, akivel örömében osztozzon. Gyerekkorától fogva egyedül vergődött a rideg, jóakaró támogatások szármalmas morzsáin. És doktor lett. Orvos. Dr. Szabó Domokos. Így állt a névjegyen. Mert azt is csináltatott.

Tovább nem jutott.

A névjegy volt az indulás és beérkezés koronája. Fejedelmi dísz egy fél emberi élet kínládásának a tetejére. Sorompó, amely lassan ereszkedett le előtte, hogy visszakényszerítse oda, ahonnan kivergődött, a napról-napra kétségbeejtőbb reménytelenségbe.

Egy szép nyári reggel, a menhelyről kijövet, — ahol az éjszakáit töltötte, — egy kirakat tükrében megpillantotta robusztus alakját, hatalmas vállait és úgy nézett magára, mintha sose látták volna egymást. Önkéntelenül elmosolyodott és megtapogatta a karját. Egy pillanatig gondolkodott, aztán megvonta a vállát és lassú léptekkel inult a Dunapart felé.

Másnap már az uszályokról hordta a búzászsákokat.

Aztán jött a tél. A hólapátolás.

Egész addig egyedül élt. A zsákolók közt társaltalanul dolgozott. Nem akadt hozzávaló ember a környezetében.

A hólapátolás már egészen más. Ez már intellektuális foglalkozás. Nem kell hozzá olyan nagy testi erő; inkább egy kis lelki erő. Odaállni a sorba, lapátért. Csak ez a nehéz. A többi már megy, mint a karikacsapás. Csak hó legyen.

Dr. Szabó Domokos az első héten megtalálta a maga társaságát. Mecsek, a mérnök és Pusztai, a festő személyében.

Azok már egy kicsit régebben építgették légváraikat. Ezt pedig üres gyomorral nem lehet. Megfogták hát minden télen a lapát nyelét.

Összekerültek. A város végén, egy kis föld-

színtes házban vettek ki egy szűk kis lyukat. Három rozoga vaságy, egy rozsdás lavór és két törött lábú szék is került bele. Asztalra már nem jutott. De nem is volt rá nagyon szükség. Azt a kis kenyeret, szalonnát az ágy szélén is meg lehet enni. A második héten már vaskályhájuk is akadt. Mire elhatározták, hogy begyűjtanak, akkorra már kitavaszkodott. Nem kellett fűteni.

A mérnök már elvált ember volt. A festő állandóan jegyben járt. Hogy kivel, azt ő maga se tudta. Sose látták nő társaságában. Amióta eladta az ecseteit, lehet, hogy csak képzeletben festegette az ideáljait.

Domokos ebben a tekintetben nagyon is kezdő volt. Talán életében se váltott nővel három szót.

Társai nem csúfolták érte. Inkább bámulták és irigyelték. Egyszer a festő meg is jegyezte:

— Barátom! Ha én még egyszer ecsetet vennék a kezembe, csak téged festenék le, mint Józsefet, amint menekül Putifárné előtt! Becsületemre mondom, hogy elnyerném vele a nagy, állami aranyérmet! . . .

Egyszer aztán arra is rákerült a sor.

Mecsek egyszer egy francia újsággal tért haza. Diadalmasan lobogtatta a «Le Journal» egy régi számát. A fűszeresnél találta, ahol a kenyeret szokta venni. Az újságban egy cikket olvasott, ami egyszerre feltüzeltelte a fantáziáját. A Massana-Porumbai vasútépítéshez kerestek mérnököket, orvosokat és egyéb európai intelligens elemeket, akik a vasútépítés után letelepednének a gyarmatokon.

Szudán egy kicsit messze volt ugyan, de Domokos az első szóra vette a kabátját, hogy elindul.

Más cókókja nem igen volt. A csomagolás nem okozott semmi gondot.

— Megállj, pajtás! — állta el az útját Mecsek. — Nem addig van az! Oda vagy együtt megyünk mind a hárman, vagy pedig szó se lehet a dologról!

Domokos levetette a kabátját és visszaült az ágy szélére.

A festő a körmét rágta:

— És miből? — ha szabad kérdezni? . . .

— Mit, miből? — csattant fel Mecsek.

— Hogy miből utazunk? Családi vagyonunk jelenleg három pengő és tizenhat fillér.

Ő kezelte a közös keresményt. Ő volt állandóan legjobban értesülve a «vízállásról».

Igy nevezték a családi kasszát.

Pusztainak csak egy kötelessége volt. Minden reggel pontosan bemondani a vízállást. Nem bizalmatlanság volt ez vele szemben, csak szükség volt rá, a tájékozódás végett... Tudni akarták, hogy mennyire volna még szükségük ahhoz, ami nincsen . . .

— Három pengő tizenhat! — húzta el a száját Domokos. — Ez kevés! Borzasztó kevés!

— Sok! Ehhez nagyon is sok! — replikázott Mecsek. — Mert ez az ujság már két éves és azóta már a vasutat fel is építették!

Az arcok megnyúltak. Domokos bosszúsan dörögött:

— Hát akkor mi az ördögöt ugratsz itt ben-

nünket! Belelovalod az embert a legszebb reményekbe, aztán kirángatsz belőle! Nincs más dolgod?

Szamarak vagytok! — mosolygott ravaszul a mérnök. — Nem értitek meg az embert. Az ujság lehet két éves, de az ötlet friss! Most született. Az agyamban. Amíg hazaértem. Figyeljétek csak ide!

— Ahol két év előtt kellett az ember, ott kell még ma is. Sőt, holnap is. Én tehát azt akarom, hogy felrázzalak benneteket a tespedésből. Ki, ebből a szűk lyukból! Ki, a világba! Szudánba, vagy egy másik fészkesfenébe. Alkotni, dolgozni, keresni, szerezni és főleg enni, enni és folyton csak enni, amíg csak zsírosak nem lesznek a kiaszott belek, a sok koplalás után! Aztán hazajönni és felakasztani a diplomát a szögre, — de aranykeretben, barátaim! Aranykeretben!

Mecsek arca kipirult. Eldobta az ujságot és hosszú lépésekkel mérte végig a szobát. Azaz, hogy csak mérte volna, ha a falak is tágultak volna, az egyszerre megnőtt, fensőséges önbi-zalma előtt.

A falak szilárdan álltak és Mecsek kénytelen volt a második lépés után visszafordulni.

Domokos és a festő nem szólt egy szót sem. Valahogy úgy érezték magukat, mint két iskolásgyerek, akiket elvisznek a vásári panoráma elé és megmutatják nekik kívülről. Aztán azt mondja nekik a tanító úr, hogy: na és most tessék hazamenni!...

A festő törte meg a csendet.

— Hol veszünk mi annyi pénzt, hogy eljussunk odáig?

— Hol? — kérdezte Mecsek. — Meg fogod festeni Putifárnét!

Egy hétig csak kenyeret ettek. Domokos minden alkalmi munkát elvállalt. Mecsek beállt kifestőnek egy fehérneműtisztítóhoz.

Kellett a pénz. Festék, ecset, vászon stb. Gyűjtötték az anyagot, a nagy kompozícióhoz. A festő nem csinált semmit. Ő odahaza várta az ihlettség pillanatát... Ilyenkor nem vehet durva munkát a kezébe. Az elgondolásnak zavartalanul kell kibontakozni...

Négyméteresre tervezték a képet. Mire elkészült, másfél méterre zsugorodott össze.

Nem kerestek többet.

Domokos nem is dolgozhatott. Modellt kellett állni, Józsefhez...

A kép elkészült.

Nem akarták sehol se kiállítani. Valami hibája volt.

Egy műkereskedő azt tanácsolta Pusztainak, hogy az egész Putifárnét kenje át bordóvörös drapériával, úgy, hogy csak a keze lássék. Putifárné a függöny mögött... Sokkal invenciózabb és sok benne az újszerűség.

A képet átfestette.

Egy havi keserves lőtás-futás után sikerült előadni. Egy lókereskedő vette meg, kétszáznegyven pengőért.

Öt nap múlva vonaton ültek, Trieszt felé.

Minden a mérnök tervei szerint történt. A

pénzből alig maradt valami. Iratok, útlevele stb., Mire a vasúti jegyet is megváltották, a hivatalos «vízállás» negyven pengőt mutatott.

A doktor és a mérnök bele volt merülve a tervezgetésbe. A festőnek csak Nagykanizsánál jutott eszébe megkérdezni, hogy voltaképpen hova is utaznak?

— Mecsek titokzatosan mosolygott.

— Még nem utazunk, fiam! Most még csak indulunk. Ez a legfontosabb, — az indulás. Majd Triesztből, — onnan már utazunk.

— Hová?

— Délnek, fiam! Mindig csak délnek. Le, a csizmasarokig! Onnan már csak egy ugrás Afrika.

— De onnan hogy jutunk át a tengeren? Pénz nélkül...

— Ezen ráérünk gondolkodni, ha ott leszünk! Megérkeztek Triesztbe. Megállás nélkül mentek tovább. Mestre-ig még tudtak jegyet váltani. A maradék pénzért kaptak harminc lírát.

Bemehettek volna Velencébe, de Mecsek nem engedte.

— Csak semmi ellágyulás! A gondolák szentimentálisá teszik az embert! Nincs pihenés! Nem érdekel más, csak a végcél! Előre!

Kimentek az országútra és megindultak, gyorsan Padua felé.

Mire Anconába értek, már heten voltak. Az országut porából lépten-nyomon kinőtt egy-egy furcsa alak, akit kergetett a vére idegen tájára. Egész nemzetközi társaság vetődött össze így együtt, akik, mint az országút lovagjai, lelemé-

nyesnél-leleményesebb ötletekkel szerezték meg a mindennapi falatokat, amivel egymáson segítettek a hosszú vándorlás alatt.

Volt köztük egy német kalapossegéd, aki Szicíliába igyekezett. Egy francia órás. Algirba akart eljutni. Egy belga szabólegény. Ennek Kongó volt minden álma.

A negyedikről nem lehetett megállapítani, hogy micsoda és hogy hova való. Minden nyelven beszélt. Viharvert arcán állandóan gúnyos mosoly játszadozott. Ő volt a legrongyosabb, de a legszemfülesebb is. Amikor hozzájuk csatlakozott, azt mondta, hogy Párisba igyekszik.

Mecsek elhűlve nézett rá.

— Barátom, maga eltévesztette az utat. Hiszen mi éppen ellenkező irányba megyünk. Délolaszországnak!

A jövevény kicsinylőleg legyintett.

— Nem tesz semmit! Elkísérem magukat a Torontói öbölig. Legalább addig se megyek egyedül! Onnan majd visszafordulok.

Domokos leült a csodálkozástól. Ki ez a kurtakabátos, aki csak úgy elsétál kétezer kilométert, hogy ne unatkozzék...

A festő is jól megnézte. Imponált neki ez az ember.

Később hálát adtak az Istennek, hogy közéjük vetődött. Nélküle éhenhaltak volna az úton. Ha városba, vagy falvakba értek, különböző alkalmi munkákat hajszolt fel. Ha más nem jutott, a kalaposnak „spórhertet“ kellett rendbehozni, az

Órás zongorát hangolt, a szabólegény pedig lőszerszámot javított.

Vagy mindnyájan beálltak egy makarónigyárba dolgozni. Egy nap alatt megkerestek öt lírát és két kiló makarónit.

Igaz, hogy a rövidkabátos sosem dolgozott. Ő volt mindennek a közvetítője, az értelmi szerzője. Kivette mindenből a részét és mosolygott.

Volt egy jól bevált trükkje, amit nagyobb helyeken szívesen alkalmazott. Ha korgott a gyomra, a legforgalmasabb utak közepén lefeküdt a földre és várta, hogy megetessék...

Ha jóllakott, igazolta magát és ment tovább. Négy hétig tartott, amig levergődtek Brindisbe. Az utolsó napok már nagyon nyomorúságosak voltak. A rendkívül szegény délvidéken heteken át csak éretlen gyümölccsel táplálkoztak, ami az utat szegélyező kertekből került.

És most itt fekszenek mind, korgó gyomorral a kikötő kőkockáin, az éhségtől és fáradságtól elnyűtt tagokkal, rongyosan, piszkosan és nagyon is alábbszállt reményekkel.

Domokos belefáradt a gondolkodásba. A hold éppen az arcába sütött. Megfordult, a kabátszárnnyát félig a fejére húzta és csakhamar elnyomta őt is az álom. Valaki meglökte a lábát. Fel se nézett, aludt tovább.

Egy kóbor kutya ment rajta keresztül.

*

A nap már magasan sütött, mikor a társaság felébredt.

Egy parti vízvezetéknel kimosták az álmat a szemükből és búcsúzni kezdtek egymástól. A három magyar itt marad, amíg sikerül hajóra jutniok, a többiek mennek tovább, Reggio Calabria felé.

A rövidkabátos egy kicsit meg volt hatva. Majdnem remegett a hangja, amikor megrázta a doktor kezét. Őrá még fontos szerep várt.

Lefeküdt feketézni.

A „Fortuna“ elkészült a berakódással. A háromárbocos színültig meg volt rakva parkettadeszkával. Már várta a kis gőzöst, amelyik kivontatja a nyílt tengerre, hogy szárnyat kapva, kedvező széllel elindulhasson Alexandria felé.

A kapitány a rövidkabátossal tárgyalt.

Domokosnak, Mecseknek és Pusztainak egyszerre kigyult az arcuk. A kapitány kezét fogott vele. Meg volt az alku. A kapitány elvette az okmányokat és a három magyar felkerült a hajóra. Kisegítő munkásnak és matróznak, a fedélzetre. Fizetést ugyan nem kapnak egy fillért se, de enni, innivalójuk lesz és ha jól megy minden, három hét alatt Afrikában lesznek.

A hajó orrában kaptak helyet, a legénység közt.

Amikor Domokos meglátta a pokróccal leterített tiszta kis hajóágyat, úgy érezte, hogy minden fáradtság egyszerre kijön rajta. Meg kellett neki kapaszkodni, hogy végig ne essen a kínálkozó fekhelyen.

A festő is el volt ragadtatva.

— Barátom! — mondta Mecseknek, — ez még a pesti lakásunknál is különb, pedig az aztán igazán utolsó volt a világon!...

Ingujjra vetkőztek és felmentek a fedélzetre.

— Na, barátom! — fogadta őket a kapitány, — elhelyezkedtek?

— Igen, uram! — jelentette Mecsek, — készen állunk a munkára!

A kapitány műértő szemekkel nézte végig a három alakot. Aztán hivatalos hangon adta fel a kérdést.

— Melyik maguk közül az orvos?

Domokos előlépett.

A kapitány megelégedetten biccentett.

— Az indulásnál segíteni fog felhúzni a vitorlákat! Menet közben, délelőtt két órát raktárőrségen tartózkodik a hajófenéken s ha valami meglazul, azonnal megerősíti. Kötelet, láncot és feszítőrudat talál a helyszínén. Délután segít a hajóácsnak és vacsora után lejön a kabinomba, a barátaival! Bridgezni tud?

Domokos elszégyelte magát.

— Sajnos, halvány fogalmam sincs róla.

— Nem baj! — nevetett a kapitány, — majd inni fog addig! Tud inni?

Domokos elvörösödött.

— Sajnos, azt se tudok!

A kapitány felcsattant.

— Ezt nem értem! Se kártya, se bor! Hát akkor, hogy jutott maga ideig?

Majd Mecsekhez fordult:

— Maga, ugye a festő? Maga a legsoványabb!

— Nem! — mosolygott Mecsek, — én mérnök vagyok!

— Mérnök? Maga a mérnök? — csodálkozott a kapitány. — Hát jól Maga reggel két órát a mérőzsinornál lesz. Utána felsúrolja a fedélzetet. Délután két óra árbocörség. Vacsora után jelentkezik nálam a többiekkel!

— Igenis, kapitány úr! — mosolygott Mecsek.

— Bridge?

— Kitűnően értem!

— Egy kis ital?

— Nem vetem meg, kapitány úr!

— No és maga? — fordult Pusztaihoz, — Michel Angelo?

Pusztai a fejét rázta.

— Rafael?

— Nem!

— Tintoretto?

— Nem!

— Hát mi?

— Csendélet, kapitány úr!

— Csendélet! — szólt csalódottan a tengerész. — Akkor lemegy a szakácshoz krumplit pucolni. Utána kitisztítja az olajlámpákat és holnaptól kezdve átfesti a kabinokat! Vacsora után maga is jelentkezni fog! Kibicel és töltögeti a poharakat!

Estefelé megjött a kis hajó. Kötélre kapta a nagy háromárbocost és lassan fordította el a parttól.

A három magyar ott állt a fedélzeten. A várost nézték. Az utolsó darabkát Európából.

A partról valaki nagyon integetett a sapkájával. A rövidkabátos volt.

A kedves csirkefogó tudta, hogy mikor indul utnak a hajó és most kijött búcsúzni a partra. Tölcsért csinált a két kezéből és úgy kiáltotta a távozó hajó után:

— Aztán, ne feledjék, urak!... Az életben a legfontosabb: Kellő pillanatban lefeküdni! A port pedig csak akkor rázzák le magukról, ha olyan magasan lesznek, hogy nem csiklandozza az orrukat!

*

Signor Riccini Remo, a hajó tulajdonosa és kapitánya nagyon összebarátkozott a három magyarral. Az intelligens hajós maga is tanult ember volt. A tengerészakadémiából előkelő óceánjárókra került és már legalább ötször körülhajózta a földet.

Ötven éves korára szerzett annyit, hogy megvásárolta a háromárbocos Fortunát és harmincsnyolc főnyi legénységével most a maga kezére járta a tengert.

Különösen a doktorhoz vonzódott nagyon. A nagy darab ember tragédiája meg hatotta a jószívű tengeri medvét és szerette volna az útját egyengetni.

Mecsek is csakhamar megnyerte a tetszését. A kártyában mindig vesztett. Csak úgy «hozomra» játszottak ugyan, de az mindegy volt. Fődolog a tudás és az erkölcsi fölény! — szokta mondogatni a kapitány, amikor egy-egy elszámolás után letörölték a mérnök veszteségét.

A piktorral már nem volt úgy kibékülve. A krumpliban mindig benne hagyta a golyvát, a lámpák sose ragyogtak úgy, mint azelőtt, poharazásnál pedig mindig mellé töltött.

Ezt nem tudta megbocsátani.

Mondta is neki egy este, amikor mérgesen vette ki kezéből az üveget:

— Barátom, maga nem fog megállni a maga talpán,, ha leteszi a lábát a hajóról!

— Az a baj kapitány úr, hogy itt nem tudok megállni a talpamon! Amióta a szél belekapott a vitorlába, féloldalt dőlt a hajó. Alig tudok járni! Mindig lecsúszom! Hát még amikor hullámzik!...

— Ne beszéljen szamárságokat, — intette le a kapitány. — Ha itt nem tud megállni, hát hogy akar megállni az életben? Vagy az talán nem hullámzik. Odahaza ismerős hullámokon járt, mégis lecsúszott! Mit fog majd csinálni idegenben, ha ilyen élhetetlen? Különben!...

— tette hozzá megvetőleg — majd elmehet Szudánban a nyam-nyamok közé. Ott megteszik udvari festőnek. Festhet a törzsfőnök hátára csendéletet!...

De azért megvoltak barátságban.

Amikor a kabinokkal kész lett, akkor meg éppen megbocsátott neki. Nagyon szépen megcsinálta. Akármelyik mázoló meg lehetett volna vele elégedve.

Domokosnak is dolga akadt. Egy vasárnap délután két sziciliai matróz összeverekedett. Nem sajnálták egymástól a bicskát. Összesen tizenhét szúrt sebet kellett neki összevarrni.

Amikor készen volt vele, a kapitány maga elé állította a két kifoltozott embert. Műértő szemekkel vizsgálta végig az öltéseket; a lovagiaság szabályai szerint mindegyiknek adott két kiadós pofont, aztán megrázta a doktor kezét.

— Brávó, doktorkám! Ez gondos munka volt! Holnap kifoldozza a tartalékvitorlákat.

Mire Alexandriába értek, már nem is akarta őket leengedni a hajóról.

— Maradjanak itt, doktor, — mondta nekik.

— A tenger nem csalja meg az embert! Megtáncoltat ugyan néha, de biztos kenyeret ad!

Domokos a fejét rázta.

— Nem lehet, kapitány úr! Ha már idáig eljutottunk, nem fordulhatunk vissza! Én nem ijedek meg a magam árnyékától.

A kapitány egy kicsit gondolkodott.

— Várjanak csak, barátaim! Valami eszembe jutott! Ne szálljanak itt partra. Ha kirakodtunk, van még egy utam innen Port-Saidba. Jó széllel egy-két nap alatt ott leszünk. Van nekem ott egy igen jó barátom. Valamikor hajóorvos volt az Imperiálon. Együtt szolgáltunk. Most országos egészségügyi főfelügyelő. Kairóban van ugyan a rezidenciája, de már hat hónapja Port-Saidban tartózkodik. Damniettében egy óriási megfigyelő állomást építenek. Tudja, olyan átmenet a kórház és a tébolyda közt. Azért csinálják ott, mert az közel van a Teh-el-Hasszáni homokszigetekhez. Ezelőtt oda deportálták a hasisőrülteket. Rengeteg a beteg. A legtöbbje gyógyíthatatlan. Ott pusztultak el a magukásta

sírjukban, rettenetes kínok között. Nem igen törődtek velük. De mert egyre szaporodott a számuk, az angol kormány nyomására, végre Egyiptom is elhatározta, hogy belenyúl ebbe a szörnyű problémába és feltartóztatja az egyre elharapódzó veszedelmet. Én elviszem magukat Port-Saidba. Aztán felkeressük az én dr. Vallenton barátomat. Ha nincs Port-Saidban, átszaladunk hozzá Damniettébe. Egész biztos vagyok benne, hogy az én ajánlásomra csinál magukból valamit!

Domokosnak felderült az arca.

Mecsek is örvendezve fogadta a hírt. Csak éppen Pusztai vágott savanyú arcot. Rezignáltan sóhajtott:

— Én persze nekiállhatok majd kimázolni a cellákat! ...

*

Dr. Vallenton mosolyogva hallgatta végig Riccini kapitányt. Aztán a három jóbarátot nézte. Különösen Domokos tetszett neki nagyon. Fehér trópusi ruhájában olyan volt, mint egy díszbeöltöztött atléta, aki most jött meg az oroszlanvadászatról.

A derék kapitány kiöltöztette mind a hármat tisztességesen. Azt mondta, hogy olyan rongyosan nem állíthat be velük a főfelügyelőhöz; másodszor pedig megdolgoztak érte.

Vallenton Domokoshoz fordult:

— Kolléga úrnak természetesen megvan a diplomája?

Domokosnak a vér a fejébe szökött. Nem a kérdéstől. Hanem a megszólítástól.

Kolléga úr!... csengtek a fülébe a rég nem hallott szavak. Egy főorvos mondta neki. Egy országos egészségügyi főfelügyelő. Pesten ez már méltóságos. De lehet, hogy kegyelmes is...

Beleszédült. Alig tudta kibontani az összehajtott diplomát, hogy odanyujtsa.

A főfelügyelő figyelmesen nézte az okiratot. Aztán szomorúan csóválta a fejét.

— Hja, hja!... Ez a szerencsétlen háború!... Ez a rengeteg sebesült, akik itt estek el a békefronton!... És ezek a diplomák!... Csupa vérző seb. Panaszos jajkiáltás. A pecsét kétségbeesetten fityeg rajtuk. Ugy, ahogy megpecsételik az ember sorsát!... Tenger szorgalom, tudás, akarat... és az egész nem lehet felváltani egy falat kenyérrel...

— Na! — Majd csinálunk valamit! Beszél angolul, kolléga úr?

— Nagyon keveset főorvos úr! Éppen hogy semmit. Olaszul és franciául meglehetősen.

— Magánszorgalom? — kérdezte a főorvos meglepetten.

— Igen! — felelt Domokos és úgy érezte, hogy a torka kiszakad az izgalomtól.

— Elég! Egyelőre nagyon elég! — mosolygott Vallenton. Idővel majd angolul is megtanul. Majd beosztom a lányom mellé asszisztensnek. Ő kitűnő angol és szereti az idegen nyelveket. Majd egymást fogják tanítani. Tudniillik Bethia

Is orvos. Kitűnő pszichiáter. A megfigyelőn egész osztályt vezet. Sokat fog tőle tanulni.

Mecsek önkéntelenül is elmosolyodott. Hirtelen elkapta a fejét. Nehogy a főorvos észrevegye. Nem akarta rontani Domokos esélyeit.

Az arab szolga frissítőket hozott be. Oranzsádot és viskit szódával. Domokos a narancslé után nyúlt. Egy hajtásra kiitta az egészet. Nagyon melege lett egyszerre. Bethia... csengett újra a fülében... aztán szédelegni kezdett, s mint a részeg, reszkető kézzel tette vissza a poharat, a tálca mellé.

A főorvos észrevette Domokos zavarát. A hájós mindent elmondott neki. Mosolyogva nézte a nagy szál gyereket, aki vörösrevált arccal süppedt bele a kényelmes karosszékekbe.

— És ön, mérnök úr? — fordult Mecsekhez.

— Szintén sebesült! — mosolygott Mecsek udvariasan. — Csak én egy kicsit már magasabbról estem le. A magam lábáról!

— Vállalkozó volt?

— Igen!

— Építkezés?

— Igen! A viszonyok annyira elkorhadtak, hogy nem bírták tartani az én pilléreimet se. Egyszerre omlottak össze. Engem is maga alá temettek. Mire kibujtam alóla, az emberek egy kiló cementet viseltek a szívük helyén. Nem volt elég könnyem, hogy felolvasszam őket. Kikerültem az utcára. De még az a vigasztalásom se volt meg, hogy onnan nézhettem volna azt a házat, amelyet építettem.

— És nem riad vissza a téglahordástól?

— Uram! Én egész télen havat lapátoltam! Vallenton megütközve nézett a mérnökre.

— Na, nem szószerint értettem a téglahordást! Hanem az arab, egy kicsit lusta fajta. Gyakran jó példával kell neki előljárni.

— Ami pedig a hólapátolást illeti — tette hozzá mosolyogva, — a mi klímánk alatt, lesz idő, amikor visszasóhajtja!...

— Szeretem a meleget, főorvos úr! Nekem az élet annyi melegséggel adósom, hogy örülök, ha valamit bekaszírozhatok tőle!

— Rendben van! — bólintott a főorvos. — Az építkezéssel már nagyrészt kész vagyunk, de a hasszáni nagy pavillon tervei csak most készülnek. Holnap ön átnézi és megteszi a javaslatait! Mecsek boldogan hajtotta meg magát.

Még csak Pusztai volt hátra.

— És ön, művész úr? — mosolygott Vallenton. — Önnél már nehezebben megy a dolog! Az építkezés igen egyszerű lesz. Freskókra nincs szükségünk. Hanem egy jó festő vagy jó rajzoló Egyiptomban is teret találhat. Természetesen előbb szükséges, hogy ismertté tegye a nevét. Ehhez idő kell és produkció. Hiába a művészet bajjal jár!... Én tehát azt ajánlom, hogy amíg idáig eljut, álljon maga is az épület állványára. Kívül-belül rengeteg munka vár önre. Az ecset akkor is ecset marad, ha közbe-közbe az ajtófélfát festi vászon helyett. Nem szégyen az, ha a kenyér mellé műtermet is tud szerezni az ember!

— Amint méltóztatik parancsolni! — hajolt

meg a festő. Aztán egy nagyot nyelt és visszaült a helyére.

— Igaz! ... A jövedelmeiket ma még nem tudom pontosan megállapítani, de addig is kiutalok részükre fejenként ötven fontot. Szerezzenek be rajta mindent, amire jelenleg szükségük van. Holnap délután hat órakor pedig várom az urakat. Este utazunk Damniettébe!

Amikor kiszédelegtek az ajtón, Pusztai tért legelőször magához. Gúnyosan mormogta maga elé:

— No, ugye mondtam, hogy én fogom a celákat mázolni! ...

*

Egész nap bevásároltak. A kapitány kalauzolta őket. Ő alkudott az arab kereskedőkkel. Ő már ismerte a dörgést. Órákig alkudozott egy-egy csekélységen, amíg lesírta az árát a negyedére. Szobát nem vett ki nekik, mert az éjszakát még a hajón tölthetik. A Fortuna csak holnap délután indul vissza.

Vacsorázni is a hajóra mentek.

Vacsora után a kapitány levette a falról kis buldog revolverét. A zsebébe tette, aztán titokzatos mosollyal hunyorgatott Domokos felé:

— Na, doktor úr! Most megnézzük, ahol a hasis terem!

Előbb a nagykorzóra mentek ki. Az óriási kristálpalota előtt hullámozott a nép. Az öt világrész embertípusainak minden árnyalata képviselve volt a nagy, tarka sokadalomban. Festői látvány volt, amint a sok színes viselet összekeveredve a fehér és kaki formaruhákkal, bábeli

nyelvzavarral nyüzsgött, a ragyogóan kívülágított tengerparton.

Domokos borzasztó zavarban volt. Lépten-nyomon megfordultak utána. Különösen a nők. Az arab feredzse mögül épp olyan tüzes pillanatok érték, mint az elegáns angol fátyolok alól...

Meg kell hagyni, hogy jól festett a hófehér ruhában.

Szegény Domokos nem győzte a fejét kapkodni.

Pusztai is mosolygott. Félig már meg volt békülve a sorsával. Domokos elé állt és úgy ugratta.

— Gyere már ide mellém! Menjünk együtt! Hátha nekem is jut valami a bámulathó!

Domokos nem hallotta. Ebben a pillanatban egész másfelé járt az esze. Egyszer csak minden átmenet nélkül hangosan elcacagta magát.

Olyan hangosan és olyan jóízűen nevetett, hogy az emberek megálltak körülötte.

— Boldog vagy, Domi? Boldog vagy? — ugratta a festő.

— Nem az — mosolygott zavartan a doktor; — de az jutott eszembe, hogy mi lenne, ha én most itt lefeküdnék...

*

Az arab negyedben jártak.

A sötét kis sikátorok mélyén, színes lámpákkal kirakott mulatók ablakai kacintgattak az arra vetődött idegenre.

A kapitány nem sokat keresgélt köztük. Egyenesen a legutolsó felé tartott, amelynek az abla-

Kából a legnagyobb világosság szűrődött ki a hepe-hupás keskeny utcára.

Benyitottak.

Olyan caffè-chantan-féle arab lebuji volt az, amelyben egy kis idegtépő zene mellé került egy pár nemzetközi táncprodukció is, kizárólag olyan nők részéről, akiken már a legfigyelmesebben szemlélő sem tudott felfedezni mást, mint a szétroncsolt nőiesség halálba vesző szomorú árnyékát.

A helyiségben meglehetősen sokan voltak. Arabok, néger, fehérek, kínaiak, hajóstisztek, matrózok.

Az asztalokon a különböző színű ginék és pálinkák méregerős keverékei állottak.

A közönség nem zajongott.

Az ilyen helyeken rendszerint előforduló veszekedésnek, lármának nyoma se volt.

Mindenki csendesen szürcsölgette italát és merengő szemekkel bámult a keshedt kis pódiumra, amelyen a fáradt, elnyűtt testek erőlködve próbálták magukat ritmikus mozgásba szorítani.

Közvetlen az emelvény mellett foglaltak helyet.

A kapitány rendelt valamit.

A kopott aranysujtásos arab khavasz a kapitány füléhez hajolt és titokzatos vigyorgással súgott neki valamit.

A kapitány a fejét rázta.

— Nem! Nem! Ott még nem tartunk! Hozd csak tisztán!

— Mit akart ez a bizalmatlanképű csokoládéember? — kérdezte Mecsek a kapitánytól.

Egy parányi kis hasist akart a ginünkbe belekeverni.

Domokos felelni akart valamit, de hirtelen elakadt a szava. A zene valami furcsa melódiába kezdett bele. A csörgő dobok ritmikusán verték hozzá a taktust. A kétágú kabír, akárcsak a régi kecskepásztorok bőrdudái, sikoltozva cifrázott egy talpalávalót, ami nagyon is hasonlított a magyar csárdás ütemeihez.

Mecsek is felfigyelt. Sőt Pusztai is kíváncsian fordította arra a fejét.

A pódiumra kívánszorgott egy hófehérre meszelt arcú nőszemély és roggyant térdekkel állt meg a társaság előtt. Dereán piros bársony-pruszlík rongyosodott, a rövid, gyűrött szoknya pedig magyar nemzetiszínű szalaggal volt beszegve.

Domonkosnak még a lélegzete is elállt. Tágra nyílt szemekkel bámulta a hazai színeket, aztán maga se tudta hogyan, de egyszerre csak elordította magát.

— Elég!... Takarodjon innen!... Ne piszkolja be legszentebb emlékeinket!... Hallotta?! Vesse le azt a ruhát és takarodjon innen!!...

A zene hirtelen elhallgatott. A közönség felugrált. Riccini is felugrott. Azt hitte, hogy a doktor megőrült.

A táncosnő dermedten állt a helyén. Aztán egész testében remegve, egy lépést tett Domokos felé.

— Maga magyar? — suttogta akadozva. —

Ment̄sen meg! Az Ist̄enre k̄rem, ment̄sen meg, amig nem kés̄!...

A t̄rdei összecsuclottak és mielőtt még segíthettek volna rajta, odazuhant a doktor asztala elé.

— Orvost! Orvost! — kiabálták össze-vissza.

A kapitány Domokosra mutatott.

— Ez orvos! Majd mindjárt segítünk rajtal
⇒ Ezzel már ugrott is az emelvényre, ölbekapta az ájult nőt és vitte egy kis mellékhelyiség felé, amit a khavasz kinyitott előttük.

Domokos végigsimította a homlokát. Maga se tudta hirtelen, hogy mit csinált. És hogy miért? Arról meg éppen nem tudott volna számot adni.

Mecsek rázta fel.

— Na, most már gyere! Ha agyonijesztetted, hát önts bele életet. A prakszisod megkezdődött! Gyerünk, doktor úr! Gyerünk! Rendelés!...

Domokos azt se tudta, hogy került be a kis szobába.

A teremben pedig mintha misem történt volna, a csörgők újra lármázni kezdtek, a kabír újra sivalkodva csapott bele egy arab melódiába, a pódiumon pedig egy sötétszemű georgiai táncosnő, vonagló testtel járta a kigyótáncot.

Domokos a lány elé térdelt, aki eszméletlenül feküdt egy gyékényszőnyeggel letakart kereveten. Elvágta a pruszlik zsinórjait és megmosta az arcát ecetes vízzel, amit a kapitány kerített elő a mulató konyhájából.

A nő lassan magához tért. Tétován járatta körül a tekintetét. Egyik férfiről, a másikra. Domokoson megakadt a szeme. Nyögve tápászkodott

fel és magyarul szólította meg a hatalmas férfit, aki szeretett volna elsüllyedni szégyenletében.

— Maga tört össze? — nyöszörgött kínosan. — Hát mért nem ölt meg? Jobb lett volna!... Most kidobnak, vagy elvitetnek Hasszánba!

Domokos nem felelt. Elfordította a tekintetét. Mecsek lépett a nőhöz. Vigasztalni kezdte:

— Ne haragudjon, kisasszony! A barátom nem akart rosszat! Egy kicsit elvesztette a fejét... Majd jóvá teszi.

— Maga is magyar? Mindnyájan magyarok? És én ebben a pizsokban, ebben a fürtelemben... a hasistól bódult fejjel, megkötyagosodva szégyenkezem az egész világ söpredéke előtt, akik idejárnak bámulni a kínjaimat, amikor ezek a gyilkosok mákonyt kevernek az italomba, hogy gyönyörködjenek, amíg én a halállal bírkózom!... Úristen!... Mit gondolnak maguk rólam?

— Azt kisasszony, hogy maga szerencsétlen! — vigasztalta Mecsek.

— Az vagyok! — kapott bele a nő ebbe a szóba. — Nem vagyok rossz! Esküszöm, hogy nem vagyok rossz! Azért akarnak megölni! Kivégezni! Lassan! És én már nem tudok menekülni. Nincs hozzá erőm. A hasis ide köt. Nem ereszt... Csak akkor, ha már visznek Hasszán felé...

A nő hirtelen felugrott. Domokoshoz rohant. Belekapaszkodott a karjába és úgy sikoltotta:

— De én nem akarok Hasszánba menni!... Én nem akarok a homokban elpusztulni!... Én nem akarom lépni magamról a húst az utolsó

extázis gyönyöreiben... Én élni akarok!... És hazamenni!... Hazamenni az anyámhoz! A kis húgomhoz!... És újra olyan tiszta akarok lenni, mint akkor voltam, amikor köztük éltem!

Átkarolta a doktor térdeit és jajongva csókolta a lábait:

— Ments meg! Vigyél haza! A szolgálód leszek! A kutyád leszek! Csak vigyél innen messze, nagyon messze, hová nem ér el a hasis-mámor karja, ahol újra szabad lehetek!...

Domokos megrendülve emelte fel a zokogó nőt a földről.

— Kisasszony! — dadogta. — Én mindent megteszek, amit tudok. Csak nyugodjon meg. Én most készülök oda, orvosnak. Az új megfigyelőbe, Damniettébe. Csak még egy-két napot várjon. Mindent megteszek, hogy megmenthessük, csak azt ígérje meg, hogy addig tartózkodik a hasistól. Megigéri?

— Megigérem, doktor úr — zokogta a leány; — de nem tudom megtartani!...

Domokos a kapitányhoz fordult. Olaszul beszélt vele, hogy a nő ne érthesse. Sokáig tanácskoztak. Riccini csak a vállait vonogatta. Nőügyekben már nem volt olyan lágyszívű. Szomorú tapasztalatai voltak az öregnek... Bosszúsan dörögött:

— Hasis! Hasis! Veszett dolog! Kérdezze csak meg tőle, hogy mióta él vele?

Domokos megkérdezte.

Egy hónap óta volt még csak a mulatóban. Athénból hozták. Egy pireusi impresszárió csalta

Íde. Az első hasist két héttel ezelőtt kőszolta. Itál-
ban kapta. Azóta már vizespipából is szívta. Nem
sokat. Még talán nem késő.

A kapitány ismét csak a vállát vonogatta.

— Meg lehet próbálni! Én nem ismerem a
gyógymódját. Ha eddig birta, két-három napig
még itt lehet hagyni. Aztán vigyék a kórházba és
próbálják meg. Beszéljen Vallentonnal vagy a
lányával. Okvetlen el fogja vitetni! Most pedig
gyerünk! Csak ezt akartam magának megmutatni,
hogy ne érkezzen készületlenül az új környezetbe.

Domokos a lányhoz lépett.

— Kisasszony! Ön három nap múlva megsza-
badul innen, csak arra kérem, addig is vegye le
a szalagot a ruhájáról! . . .

Pusztai az egész idő alatt nem szólt egy szó-
sem. Az egyik sarokban ült és az új vázlatköny-
vébe rajzolgatott.

Skicceket csinált a szerencsétlen táncosnőről.

*

Bethia körülvette új asszisztensét a hatalmas
épületben. A megfigyelő homlokzata a Nilusra
nézett, hátsó szárnyairól pedig el lehetett látni a
tengerre, messze, egész a hasszáni homokzáto-
nyokig.

A főorvos leánya már közel volt a harminchoz,
de életvidám arcával, kisportolt, ruganyos terme-
tével, alig látszott többnek huszonkettőnél.

Nem volt szép nő. De volt valami a mosolyá-
ban, mélytűzű, éjfékete szemeiben, különösen

pedig a hangjában, ami megreszketlette a férfiszívet és megfogta az embert.

Amig a nagy figyelő elkészült, az új betegek egy régi pavillonban voltak elhelyezve, négy orvossal és tizenkét ápolóval.

Hivatalosan Vallenton doktor volt mindennek a feje, de az orvosok és az egész személyzet szívesen hajtott fejet, az osztályvezetőnek titulált doktornő előtt.

Domokos Bethia osztályára került. Bethia meg volt elégedve apja választásával. Az új asszisztens már az első napokban fáradhatatlan munkatársnak bizonyult.

Mire a hatalmas új épületet átadták rendeltetésének, önálló kísérletei is voltak, még pedig meglepő sikerrel.

Eleinte tartózkodó volt Bethiával szemben, amin a lány a legjobban mulatott.

Mecseket hetekig nem látták. Kint dolgozott a hasszáni pavillonon, ahova az utolsó stádiumban vergődő betegek kerültek.

Pusztai állandóan kóborolt. Port-Said-tól Suezig ismerte már mindenki a bolondos festőt, aki mindent csinált, csak képet nem akart festeni. Azt mondta, hogy vár még egy félévig, amig a mázolást elfelejti.

— Nem tehetek róla! — mondogatta. — Állandóan rájár a kezem!...

A főépület elkészült.

Bethia a laboratóriumba vezette asszisztensét,

— Hát, hogy is állunk most a létszámunkkal, kolléga úr? — kérdezte tőle.

Domokos egy hatalmas könyvet vett elő.

— Van kérem, tizenhét kezdő stádiumosunk, huszonhét kísérleti, hatvanöt reménytelen és egy kétséges betegünk!

Bethia elmosolyodott.

— Rendben van! Ez ugyan az ön egyéni meghatározása, de az első hónapban ez is eredmény. Lassan bele fog jönni a praxisba és akkor ezek a rubrikák megváltoznak.

— Esetenként és külön-külön kell analizálni minden kórtünetet, mert a hasis nem ismer szokványokat és mindig újabb és újabb problémák elé állítja az embert.

— Azért ne is használja ezt a „kétséges“ meghatározást. Törölje ezt a nyilvántartóból.

— Az nem kétséges, hogy a beteg állapota „kétséges“, de nekünk nem szabad ilyen megállapításokat tennünk. A hasisbeteg vagy gyógyítható, vagy menthetetlen. Más diagnózis nincs! Ami a kettőt elválasztja, az a halál mesgyéje. A mi feladatunk, hogy visszarángassuk azokat, akik odatévedtek.

— Apropos! Az egyetlen „kétséges“, ugy-e, nem más, mint a maga pártfogoltja? Mutassa csak a nacionáléját!

Domokos elvörösödött. Tudta, hogy Bethia mire kíváncsi. Egy kicsit reszketett a keze, amikor átnyujtotta a nagy könyvet.

Bethia lapozgatott benne, majd az utolsó oldalon megállt.

— Mária Gerlei — olvasta hangosan. — Villani. Hongrie. Huszonkét éves.

— Óh! — kiáltott fel egyszerre. — Hiszen ez roppant érdekes! Tudtommal maga is magyar?

— Igen! — felelte Domokos és egy kicsit remegett a hangja. — Földiek vagyunk!

— Egy országból, nemde?

— Nemcsak egy országból!... Egy megyéből, Egy járásból...

Az utóbbit Bethia nem értette. Csak sejtette, hogy közel lehettek egymáshoz.

— És ezt Mária tudja? — kérdezte kíváncsian.

— Ilyesmiről én nem beszélek vele! — szólt zavartan Domokos és eltette a könyvet.

Bethia egy kicsit elgondolkodott. Fürkészve vizsgálta asszisztense arcát. Ajka körül alig észrevehető mosoly játszadozott. De aztán elkomolyodott.

— Tudja-e, doktor, hogy ez a kórház nagyon érdekes helyen épült? Ez magát is érdekelné fogja!

— Milyen vonatkozásban? — kérdezte Domokos gyanakodva, aki nem tudta, hogy Bethia hova akar kilyukadni.

— Magyar vonatkozásban! Szent László király uralkodása alatt itt verték tönkre a keresztes hadakat, mikor is a kereszt felszabadítására a szentföldre igyekeztek.

Domokos elcsodálkozott.

— Ön ilyen jól ismeri a történelmet?

— No, nem az egészet, de ami vonatkozásban van a hasissal, azt kimerítően ismerem!

— A hasis a kereszteshadjárattal?

— Igen! Nem árt magának sem, ha megtud

róla egyet-mást! A hasis gyökerei ide nyúlnak vissza.

— Egyiptom őslakói, a koptok, leginkább a hadjárat idejében tértek a keresztény hitre. Hajdan is békeszerető, szelídlelkű, szorgalmas nép volt, de a beözönlő kultúra erőszakos hódító eszközei, különösen pedig az olasz és a görög gyarmatosok kegyetlen barbárságai, lassan-lassan kiszorították őket a Szaharába, hol csavargó beduin törzsekkel egyesülve, felvették ennek az erkölcsökben igen szegény népnek minden véres hajlamát, szokásait és bűneit.

— Később, különösen az angol fennhatóság első éveiben ismét visszaszállingóztak elhagyott tűzhelyük közelébe és faji kiválóságaikat elvesztve, magukkal hozták a puszták vad fiainak legrettenetesebb élvezeti cikkét — a hasist.

— Ezzel aztán új fejezet nyílt meg a kultúra-ember életében is.

— Gyötrő, lázas, emésztő, kóros szenvedély, amely mentől jobban terjedt, annál nagyobb arányokban szedte áldozatait.

— És a bosszúért égő koptok terjesztették is szívvel-lélekkel, különösen a bevándorolt európaiak között és közben észre se vették, hogy saját maguknak is ássák a másnak szánt jeltelen sírokat.

Aztán jöttek a rendszabályok. A különböző büntető szankciók. Mindhiába. A hasisélvező nem törődött a földi igazságszolgáltatással. Hiszen mindegyikre várt már a kéjes, rémes, gyönyörkínos halál.

Domokos felsőhajtott:

— Hasis! ... Tényleg, még a neve is kábító!...
De honnan került ez a Szaharába?

Bethia vállat vont.

— Hogy honnan hozták be Afrika homoksivatagaiba ezt az indiai kenderből készült veszedelmes mérget, főleg arab kézen keresztül, örök titok marad. Itt van és nem lehet kipusztítani!

Domokos elgondolkozott.

— Van ebben a hasisban valami, ami nagyon hasonlít az ópium hatásaihoz!

— Semmi — rázta fejét Bethia. — Mint ahogy a szerelemben nincs hasonlatosság, bár az is minden esetben egyforma vágányokon indul, úgy ezek az érzések is messze esnek egymástól.

— Az ópium inkább a lelki életet szolgálja. A szervezet megkívánja a fokozott menyiséget, hogy az illúziók kielégíthetők legyenek és a fantáziát felvigyék a lelkigyönyörűségek éter-tengerébe. Pár hónapos használat után ez a szomorú experimendum egy utolsó kábító álommal végződik, amelyből nincs többé felébredés.

— Az így beállott halál csendesen, símán megy végbe. A testen nyoma sincsen erőszakos külső elváltozásoknak. S ha idejében, fokozatosan elvonják az élvezőtől, a beteges elfajulás minden esetben gyógyítható. De a hasis, — az már egészen más!

— Csak egyszer kell megkóstolni, hogy rabja legyen az ember, az utolsó órájáig. Az ereje tízszeres, a hatása pedig kiszámíthatatlan.

— Különösen nálunk, az arab módszer szerint,

Földbe ásott vízes pípából, nyolc, tíz szívás után az áldozat esetleg már menthetetlen. Én már sokat kísérleteztem a méreg elvonásával. Sok célt nem érünk el vele, mert felszívódik az agyba és hatása roncsoló.

— Hetek, sőt nagyon erős szervezetnél hónapok után is vissza-visszatér az önkívületi extázis; folyton erősebb mértékben és ebben az időben a felbomlott agyú ember gondolatvilága már csak a legképtelenebb vágyak körül csapong, s ez az állapot teljes örületben, öncsonkítással megelőzőtti öngyilkossággal végződik.

Domokos mozdulatlanul ült helyén. Le nem vette szemét Bethiáról. Imponált neki ez a nő, aki az orvos objektív szárazságával beszélt. Hirtelen Mária jutott az eszébe. Nem volt tisztában valamivel. Megis kérdezte Bethiát:

— Mi a véleménye doktornő az olyan esetekről, amikor a méreg a gyomron keresztül jut a szervezetbe? Ételben vagy italban?

Bethia elmosolyodott. Tudta, hogy Domokos kire céloz.

— Óh, ez sokkal könnyebb eset! A gyomor ugyan közelebb van a szívhez, de távolabb van az agyhoz. A felszívódást a szívnél kell megállítani.

— Ezt nem értem! — dadogta Domokos.

Bethia elnevette magát. Egy kicsit ugratni akarta ezt a nagy darab embert. Közelebb húzta hozzá a széket és a vállára tette a kezét, aztán egy kicsit pajkosabbra fogott hangon magyarázott neki.

— Nézze, doktor! Ha ilyen esetben egy férfi-

orvos női beteggel áll szemközt, úgy sokkal könnyebb a dolga. Könnyebb és érdekesebb is. Akár gyakorlati, akár csak kísérleti szempontból is. Főleg, ha az orvos jó svádájú férfi, mint például — maga. Egy-kettőre fel tudja ébresztetni a betegben az érdeklődést, a földi dolgok iránt. A szerelembe vetett hit, a boldogságba ágyazott remény szerintem erősebb a hasisnál is. Ez a két fludium még a mérget is felbontja, amit aztán a gyomorból nagyon könnyű kivezetni. A szív, meg majd elvégzi a maga dolgát, hogy az agyba egész más gondolatok kerüljenek.

Domokos felugrott. Sápadtan nézett Bethiára.
— Hogy én? — dadogta. — Hogy én ilyen játékot űzzek vele? ... Valakivel ... Soha, doktornő! Soha! ...

Bethia megszánta vergődő asszisztensét. Komolyra fordította hát a dolgot.

— Ezt, barátom, sose mondja ki, hogy „soha”. Ez még a „kétséges”-nél is rosszabb kifejezés. Egy orvos ezt sohasem mondhatja!

— Itt van a vérátömlesztés! Nem találkozott még vele? Mit csinálna olyan esetben, ha senkise akadna, aki odaadja a vérét, hogy megmentse a betegét?

— Odanyújtánám a karomat! — szólт csendesen Domokos.

— No, látja! — kelt fel Bethia a helyéről. — Nyujtsa oda a karját ebben az esetben is! Csak a karját! A szívét nem muszáj belevinni a műtétbe! ... Ha a kísérlet sikerült, új utakat mutat az orvosi tudománynak, amelletт, hogy nyugodt

lelkiismerettel mondhatja el saját maga vigasztalására, hogy — a cél szentesíti az eszközöket!

Domokos úgy állt a helyén, mint a szélütött. Égő arccal nézett a lány után, aki lassú léptekkel ment ki a szobából.

*

A hét végén Mecsek jött meg Hasszánból. Domokos alig ismert rá. Egész megöregedett.

— Mi van veled? — kérdezte rémulten. — Hiszen te egész megváltoztál!

— Mecsek fáradtan dobta magát egy fonott székbe.

— Pajtás! — sóhajtott — ez borzasztó! Én nem bírom tovább!...

— Mit nem bírsz? Sokat dolgozol?

A mérnök legyintett.

— Áh! Nem a munka! Az semmi! Hanem valami szörnyű, nyomasztó érzés, azóta...

Itt elhallgatott. Az arca kínosan vonaglott. Kifült rá a visszaemlékezés.

Domokos megragadta a karját. Ijedten rázta meg Mecseket.

— Ember! Csak nem a hasis? Te is?

Mecsek felnézett. Végtelen szomorúság volt a hangjában.

— Dehogy! Nem én!

Megfogta Domokos kezét. Aztán mélyen a szemébe nézve kérdezte.

— Domi! Voltál te már a homokszigeten?

— Nem, fiam! Idáig még csak itt volt dolgom. Bethia különben is azt mondta, hogy ha el-

készül a hasszāni pavillon, oda is csak egyszer megyünk ki, mielőtt az utolsó stádiumosokat beköltöztetik a homokszigetről. Nekünk ott már nem akad dolgunk. Aki oda került, az úgy van elkönyvelve, mint aki befeküdt a családi kriptába.

— Hát ne is menj ki, pajtás! — mondta csendesen Mecsek. — Én ott voltam és azóta nem találom a helyemet!...

Domokos elcsodálkozott.

— Hogy kerültél te a homokszigetre?

Mecsek vállat vont.

— Magam se tudom. Talán a kíváncsiság. Ott van közel Hasszánhoz. Úgy is hívják, — Teh-el-Hasszánnak. A multkor, estefelé elmentem egy kicsit vitorlázni. Tudod, olyan laposfenekű kis bárkán, amin a vizet szokták hordani Hasszánba. A leszálló napot néztem, amint vérvörös korongjával belemerül a végnélküli víztükörbe.

— A szél elhajtott a homoksziget felé, ahol a repülőhalak százai cikáznak a víz fölött, hogy kiszáradt szárnyaikkal alábukjanak ismét.

— Annyira bele voltam merülve a játékukba, hogy észre se vettem, mikor a bárkám a homoksziget zátonyán megfeneklett.

Kiléptem a bokáig érő vízbe és kitölttem a bárkát a homokra. Már egész beesteledett. Őszintén szólva, egy kicsit furcsán éreztem magamat. Egyedül, a hasis-őrültek között... De tudtam, hogy nincs mitől félnem, sétálva mentem hát befelé, a bársonyos homokszigeten.

— Egyszerre csak hangokat hallok.

⇒ Figyelek, figyelek, de nem látok senkit. A

hangok egyre közelednek. Már tisztán ki lehetett venni, hogy mi az. Valaki énekelt. Egyikét azoknak az édes-bús arab melódiáknak, amiknek hallatára akaratlanul is könny szökik az ember szemébe.

— Mozdulni akarok, de nem tudok. A misztikus ismeretlenség közelsége, a láthatatlanságba burkolózva, valósággal leszögez.

— Egyszerre a világos holdfényben felbukkan előttem egy karcsú nőalak.

— Az első hasis-őrült...

— A milói Vénusz bronzba öntött teste, életrekelve a maga mithológiai leplezetlenségében...

— Rongyos burnuszát úgy húzta maga után a földön.

— Az arcát nem láttam. Az ég felé fordította és úgy énekelt.

— A panaszos sirám epedő bűgásba megy át, majd egy kétségbeesett, jajongó síkoltásban végződik, amelyből zokogva csap ki egy rettenetesen vágyódó sóhajtás: — Allah!... sáráf ben gidzsa el máhr!... Allah!... Vigy vissza a paradicsomba!... Karjait kitarja és megáll előttem. Talán nem látott még meg. Vagy talán nem is tud észrevenni...

— Megszólítottam. Meg se mozdult. Megérintettem a vállát... Rám se hederített... hanem elkezdett kacagni... édesen... mint akit csiklandoznak...

— Ebben a pillanatban felém fordította az arcát.

— Hideg borzongás rázta meg minden tagomat és karjaim az iszonyattól ernyedten hulltak alá.

— Megláttam az arcát : : :

— Egy arc, egy rettenetesen eltorzult, vonagló arc, rárajzolva a bódulat végtelenségig túlhajtott gyönyörének minden visszamaradt kínja, egy megkövesedett pokoli vigyorgás... és egy megüvegesedett, semmitmondó, merev szempár : : :

— Valami úgy feljajdult bennem... Nem éreztem mást, mint végtelen szánalmat; nem éreztem mást, mint szégyent és megalázást ön-magam előtt. Leborultam a porba, a mozdulatlan kísértet elé : : : és megsirattam : : : Keserve megsirattam : : :

— Sírt bennem az ember : : :

— És az az asszonyállat, lerogyott mellém a földre. Forró karjaival átölelte nyakam és úgy sírt, zokogta fülembe, szívet tépő jajongással! Allah!... sáráf ben gidzsa el máhr!... vigy vissza a paradicsomba!...

Domokos minden tagjában reszketett. Azt a másikat látta ott a porban vonaglani és ő ott állt előtte, kérlelhetetlenül, hideg orvosi nyugalommal és nem nyujtotta felé a karját...

Rekedten szólt rá Mecsekre, aki lehajtott fejjel hallgatott.

— És aztán visszajöttél?

A mérnök a fejét rázta.

— Nem! Szédült aggyal mentem Befelé, szigetbe.

— S ott? — nyögte Domokos.

— Oda már Pusztai kellett volna, az ecsetjé-

vel, ha ugyan van emberi erő megrögzíteni Dante vízióit, amik ott vergődnek a maguk életre kelt szörnyűségekben.

— Beszélj! Beszélj! — sürgette Domokos.

— Sűrű füstoszlopot láttam. Majd zűrzavaros láрма ütötte meg a fülemet. Meggyorsítom a lépteimet és csakhamar ott vagyok a közelében. Hatalmas, égő farakás körül hevert a hasis-örültek üvöltő csoportja. Egy negyvenötven főből álló rettenetes embergomolyag. Egy szörnyű sebekkel borított fúria sikoltozva rohan a tűz körül. Kezében izzó parázzsal megáll egy-egy csendesebb beteg előtt s mert az nem vesz tudomást róla, kacagva nyomja saját kebeléhez a lángoló zsarátnokot és kínjában vérfa-
gyasztó ordítással rohan tovább, a tűz körül. Egy óriás termetű arab, letépvé magáról az utolsó rongyot is, habzó ajakkal, hörögve túrja maga alatt a földet.

— Elég! — szólt izgatottan Domokos és a mérnökre nézett. A szemében egy pillanatra sötét tűzek lobogtak, aztán alig hallható hangon mondta a barátjának:

— Kérlek, bocsáss meg, de nekem most inspekcióm van. Majd este találkozunk.

Kezet nyújtott Mecseknek, aztán lehajtott fejjel sietett Mária szobája felé.

*

Az ápolónő egy pohár tejet hozott. Letette az asztalra és kiment a betegszobából.

Domokos felvette a poharat. Megszagolta, egy

Korlyot ivott belőle, aztán Máriának nyújtotta.
Mária szomorú mosollyal nézett a doktorra.

— Ellenőriz? — kérdezte csendesen.

— Igen! — felelt Domokos szárazan.

— Nem bízik bennem?

— Senkiben! Magában különösen nem! A
multkor bevallotta, hogy nem tud ellentállni.

Mária a doktorra nézett. Hosszan, melegen
figyelte Domokos arcát, mintha csak ő lenne
az orvos és a férfi a beteg. Aztán kiitta a tejet
és a poharat visszaadta.

— Csak nem gondolja, hogy összejátszom az
ápolónővel?

Domokos felhúzta a vállát.

— Az is nő! Még hozzá arab! Ezeknél min-
den lehetséges...

Mária egy kicsit hallgatott. A kezeit nézte.
Lesoványodott, csontos kezeit, amelyek remeg-
tek a gyengeségtől. Lassan nyúlt a doktor keze
után. Megfogta a nagy, erős férfi kezét, egy ki-
csit maga felé húzta, aztán ráhajolt és meg-
csókolta.

Domokos gyengéden húzta el a kezét.

— Ne haragudjon! — kérlette a lány. — Ez-
zel tartozom magának!...

— Miért? — kérdezte Domokos egy kissé
melegebben.

— Az életemért! — Ami már nem is volt az
enyém...

Domokos el akarta öszlatni a lány szomorú-
ságát. Mosolyogva mondta neki:

— Látom én még magát csárdást táncolni.

Mária elpirult. Hófehér halántékán halvány rózsák jelentkeztek. Szinte érdes volt a hangja.
— Engem? Soha! Inkább a haláltl...

Ismét hallgattak.

Domokos a láztáblát nézte.

— Ez már igen! Ezt szeretem! Ma semmit! Tegnap semmit! Tegnapelőtt? Ezt már nem szeretem!

Mária lesütötte a szemét.

— Nem birtam uralkodni rajta. Pedig le akartam győzni. Összeszorított fogakkal védekeztem ellene. Elfogott. De már nem úgy, mint a multkor. De azért nagyon kimerített.

— Nem szabad engedni, Mária! El kell hességetni a gondolatokat! Ha érzi, hogy jön, gondoljon az édesanyjára. A kis húgára. Gondoljon egy virágos kis kertre, ahol egy fehérhajú asszonynak az ölébe hajthatja a fejét. Előbb a lelkét kell megerősítenie. A test szépen utána fejlődik.

Mária a láztáblára mutatott.

— Tegnapelőtt azokra gondoltam. És mégis... Ugy látszik, erősebben kellett volna rájuk gondolni...

— És tegnap? És ma?

Mária letette a láztáblát. Nem felelt.

Domokos megsimogatta a lány homlokát.

— Nos? Tegnap kire gondolt?

— Valakire, aki elérhetetlen távolságban van tőlem. Olyan messze, hogy odáig már a gondolataimmal se tudom követni. Néha-néha felbukkan előttem az arca. A testét nem is látom!

olyankor... Azt köd takarja. Csak az arcát látom. Egy-egy pillanatra. Aztán eltűnik. És én rohanok utána. Bujkállok utána a ködben. Néha elfogom. Magam felé fordítom az arcát. Rám mosolyog, aztán ismét csak eltűnik. Mire újra megtalálom, már elmúlt a roham... Alig érzek belőle valamit...

— És ma? Ma se volt láza!

— Ma is az! Mindig az! Szüntelen csak az! És én menekülök hozzá. Az ölébe hajtom a fejemet és ő megsímogatja a homlokomat... Mint maga tette az előbb... És én akkor nem tudok az anyámra gondolni... Csak azt érzem, hogy élek és a könnyeim boldogan csorognak a szívemre...

Domokos megigazította a leány párnáját.

— Jól van, Mária! — mondta mosolyogva. — Hát csak gondoljon rá szüntelen. Egyszer majd eljön és megfogja a kezét. Aztán kivezeti innen, messze, — a virágos kert felé.

Az ajtóból visszafordult. Nevetve szólt oda a lánynak:

— Az ám!... De, hogy megy majd el innen? A port-saidi görög nem adta ki a ruháit. Ott fogta adósságban. Most nincs semmije, csak az intézeti köpönyege. Így aztán itt kell majd a lovagnak is maradnia.

Mária boldogan mosolygott.

— És ha így nem tetszem neki?

— Akkor vissza kergetjük az álomlovagot a ködbe! — nevetett a doktor. — Aztán keresünk egy hozzá hasonlót, aki ide lent járkal a földön!

Dr. Vallenton átvizsgálta az intézetet. Megelégedetten veregette meg leánya arcát.

— Fiam! Itt olyan rend van, hogy reám semmi szükség nincs.

— Nem az én érdemem! — mosolygott Bethia. — Az asszisztens úr munkája, aki olyan rohamosan tanul, hogy maholnap elébem kerül.

Domokos zavartan mentegetőzött.

— Ez túlzás! Én mindenben csak az ön rendelkezéseit követem!

— Igaz, ni? Hogy van a kis táncosnő, akit a doktor fedezett fel? — kérdezte Vallenton.

— Oh! — kacagott Bethia. — Ezt te is nézd meg, papa! Ő az intézet csodája! A doktor új metódust talált fel. «Akaratátömlesztés». Felfokozta a beteg életenergiáját, olyan erősen, hogy azzal még a méreg sem tud megbirkózni!

Vallenton elmosolyodott.

— Tréfálsz?

— Nem, papa! Ez egész komoly dolog.

— És hogy csinálja?

— Nagyon egyszerűen! — nevetett Bethia. — A betegben reményeket ébreszt. Felkelti benne az érdeklődést olyan dolgok iránt, ami az egészséges élet felé hajtja az idegeket és bebizonyítja neki, hogy a szerelem erősebb, mint a halál, mert a szerelemmel még a halált is meg lehet állítani még akkor is, ha az nem egyéb kíséretnél, amiből az egyik fél, mindenesetre egészségesen kerül ki...

Vallenton Domokosra nézett.

— Igen, igen! — mondta elgondolkodva, —

a probléma érdekes. De én már hallottam olyan esetekről is, amikor az orvos, kezelés közben inficiálta magát . . .

Vallenton elnevette magát.

— Mindenesetre jó orvos lesz belőle! Nálunk pedig ez a fontos! Ha egyszer te is férjhez mégy, legalább ötven százalékkal csökkenni fog orvosi tevékenységed, mert új problémákat fogsz keresni a férjed analizálásában.

Bethia, Domokosra nézett. Máskor a doktor, rendszerint elfordult, de most állta a leány tekintetét. Sőt, mintha egy kicsit dacosan emelte volna fel a fejét. A szeméből mintha valami visszautasítást lehetett volna kiolvasni. Bethia egész zavarba jött. Meglepte ez a szokatlan viselkedés. Érezte, hogy sokáig nem bírja el a férfi kemény tekintetét. Lesülött a szemét és zavartan dadogta az apjának:

— Én nem megyek férjhez soha! . . .

Mecsek jött be a szobába.

Éppen jókor. Legalább más irányba lehetett terelni a diskurzust.

A mérnök egy csomó elszámolást adott át Vallentonnak. A főorvos megrázta Mecsek kezét.

— Mérnök úr! Az én Riccini barátom büszke lehet a pártfogoltjaira! Mind a ketten derekas munkát végeztek! A pavillonnál olyan összegeket takarítottunk meg az ön tervei szerint, amit bizonyára Kairóban is észre fognak venni. Amint látom, itt befejezte a működését. Ha tovább is fent akarja velem tartani az összeköttetését, úgy a jövő hónapban nagyarányú állami építke-

zésekbe kezdünk. A munka elnyúlik egész Gondárig. Ha van kedve, most megismerheti Afrikát. Mecsek boldogan hajolt meg.

— Minél messzebbre, főorvos úr! Ez a hely nem az én idegeimnek való!

— Na és a barátja? A festő? Arról hetek óta nem hallottam.

— Itt van! — mosolygott Mecsek. — Olyan mint egy arab törzsfőnök. Ma reggel érkezett Sidi-Gáberből. Egy kicsit pihen, mert teveháton jött. Nagyon elrontotta a gyomrát.

Vallenton a fejét csóválta.

— Egyszer még leütik valahol a beduinok és kirabolják.

— Nem fél tőle! — nevetett a mérnök. — Soha sincs egy vasa se. Bátran mászkál mindenfelé.

— Nem értem ezt az embert! — mondta Vallenton. — Kétségkívül tehetséges. De van benne valami megmagyarázhatatlan munkaiszony, ami lefőként a saját mestersége iránt nyilvánul meg. Reggeltől estig izzadt az állványokon, még a maltert is szívesen keverte, de a palettáján már nincs türelme két színt összekeverni. És amibe belefog, félóra múlva elhajítja. Én már háromszor ültem neki. Port-Saidban. Húsz perc múlva otthagyt. Azt mondta, hogy ecsetért megy. Egy hét múlva került elő.

— Bohém! — mentegette Domokos. — Majd egyszer ő is megtalálja önmagát.

— Soha! — mondta Bethia. — Ez az ember pályát tévesztett! Nem lusta, de utálja a saját mes-

terségét. És éppen azért nem is lesz művész soha. Amit alkot, azon nyoma sincs a saját lelkének.

— Hát akkor mit csináljunk vele? — kérdezte Mecsek, akinek kezdett kellemetlen lenni a piktor emlegetése.

— Hagyni kell ödöngeni! — mosolygott Valenton. — Egyszer majd fennakad valahol. Aztán lesz belőle valami.

*

Hat hónapja mult már, hogy Domokos az intézethez került. Mária szemlátomást javult. Már alig látszottak meg rajta a régi betegség nyomai. Összeszedte magát. Arcára visszatért a fiatalság üde színe és a szomorú emberroncsból szelíd vonású, mosolygó leányfej bontakozott ki, akinek telt idomai és ruganyos járása egy cseppet sem emlékeztetett az egykori halálra ítélt, szerencsétlen táncosnőre.

Naponta legalább két órát Domokos társaságában töltött. És ez a két óra felért a leghatásosabb gyógykezeléssel. Pedig Domokos már rég nem használt semmi orvosságot. Ha megsimogatta a leány haját, ez többet ért minden injekciónál.

Ha megigazította feje alatt a párnát, nem volt szükség többet az altatóra. Mária éjszakái nyugodtan teltek el.

Mindenki a legnagyobb érdeklődéssel figyelte ezt a különös gyógyulást, csak Bethia nem mutatott már érdeklődést.

A Domokossal való érintkezésében is volt valami hűvösség. Elmaradtak a szokásos lecke-

órák. A laboratóriumban is, éppen csak a legszükségesebb dolgokat beszéltek meg egymással és azt is olyan hangon, ami nem emlékeztetett a régi, baráti viszonyra.

Domokost mintha kicserélték volna. Bethia gyakran észrevette, hogy a doktor ingerült, türelmetlen vele szemben, amit a férfi, sokszor a legnagyobb erőfeszítéssel is alig tud visszatartani.

Bethiát ez a felfedezés megdöbbsentette. De el is szomorította.

Azzal már tisztában volt, hogy Domokos gyűlöli, csak az igazi okra szeretett volna még rájönni.

Elsősorban azért, mert egyszer csak azon vette magát észre, hogy szereti ezt a nagy, hallgatag gyereket. Nem halálos sóvárgással, de valami gyengéd, simogató szerelemmel, amely nagyon közel áll az anya becéző szeretetéhez.

Lelkiismeretfurdalást is érzett. Voltaképpen ő ugratta bele a doktort ebbe a játékba, amibe az az ember a helyzete kényszerűségénél fogva belement és most vergődik a következmények alatt.

Vagy talán őt szereti és a tehetetlensége, az eltaszítottsága gyűlöletben robbant ki?

Elhatározta, hogy hamarosan végére jár a dolognak.

Domokos egy reggel Port-Saidba utazott, hogy a laboratórium részére a kifogyott anyagot megvásárolja. Kairóból késett a szállítmány. Bethia ezt az időt használta fel. Mintha rendkívüli inspekciót tartana, bekopogott Mária szobájába.

Mária éppen levelet írt. Az első, amióta idekerült. Meglepetten kelt fel, amikor a doktornő belépett hozzá. Hetek óta felé se nézett.

Bethia visszaültette helyére Máriát, ő pedig leült vele szemben az asztalhoz.

Németül beszélt vele mindig, mert ezt a nyelvet a beteg is jól értette.

Átnyult az asztalon és megfogta a kezét. A pulzusát vizsgálta. Aztán a szemébe nézett, hosszan, kutatón.

— Remek! Remek! — mondta az őszinte elragadtatás hangján. — A csodával határos! Már levelet is ír! ... Kinek ír, Mária?

— Az édesanyámnak! — felelt Mária és egyszerre úgy kigyúlt az arca, mint a rózsza.

— Nagyon kedves, — mosolygott Bethia. — És mit ír?

Mária hirtelen elfehéredett. Nem felelt.

— Valami titkos dolog talán? Sajnálom, hogy indiszkrét voltam! Ellenben a kezelőorvosának meg kell mutatni a levelet, mert az szigorúan hozzátartozik a gyógyrendhez. Az orvos az első levélből nagyon sokat tud következtetni.

Mária arcán ismét kigyúltak a rózsák. Még lángolóbban, még tüzesebben.

— Nem! Nem! — sikoltotta. — Ezt nem adom! — És rémülten gyűrte a levelet a keblébe.

— Ne féljen, — nevetett kényszeredetten Bethia, — én úgy sem értem, hogy mi van abban a levélben, a doktortól pedig nem fogom megkérdezni. Az a fontos, hogy maga már ilyen nagyszerűen érzi magát s ha ez tovább is így

halad, három hét múlva már el is hagyhatja az intézetet.

Mária tágranyílt szemekkel meredt a doktorra nőre. Valamit akart mondani, de egy szó sem jött ki a torkán, csak az ajkai remegtek.

Bethia mozdulatlanul nézte a beteget. Ketten nézték. Bethia, az orvos és Bethia, a nő, aki megbújt az orvos figyelő tekintete mögött.

Percek teltek el néma hallgatásban. Szinte érezni lehetett a közelgő tragédiát, mely már bontogatta szárnyait.

Bethia makacsul hallgatott. Tudta, hogy a másik meg fog szólalni és elárulja magát. Hagyta, hogy térjen vissza a kétségbeesésből, amelybe hirtelen belezuhant.

Mária egy darabig még merően bámulta Bethia arcát, egyszerre leroskadtt a feje az asztalra és megeredtek a könnyei.

Egy ideig hangtalan zokogással vergődött az asztalra borulva, majd felemelte a fejét és letörülve könnyeit, alig hallható hangon rebegte:

— Tudtam!... Vártam!...

Bethia felkelt. Odament a szenvedő leányhoz. Felemelte az állát és jóságos tekintettel nézett a szemébe:

— Mit tudott, Mária?... Mit várt?

— Hogy el kell mennem innen, mielőtt meggyógyulok...

— Miből sejtette ezt, gyermekem?

— Mindenből!... A szívem veréséből...

— És ha elmegy, hova fog menni? Az édesanyjához?

Mária a fejét rázta.

— Nem! Pedig valamikor csak az volt az egyetlen vágyam.

Bethia lehorgasztotta a fejét.

— Ennyire szereti? — suttogta.

Mária nem felelt mindjárt. Eleresztette Bethia kezét, odavonaszolta magát az ágyához, belefúrta fejét a párnáiba és onnan zokogta, könnyezáporba fúlva:

— Meghalok érte!...

Bethia utána ment. Leült az ágy szélére. Magához emelte a zokogó Máriát. A fejét odafektette a keblére, aztán remegő hangon suttogta, a haját simogatva.

— És ha én azt mondanám neki, hogy vigye el magát messzire, ahol senki se tudja, hogy kicsodák, hogy honnan jöttek; ahol senki sem keresi a multat, ahol egymásban találnák meg azt a boldogságot, amelynek a karján vissza lehet térni az Istenhez, az álmokhoz, az édesanyához és később az emberek közé is, — boldogan menne vele?

Mária fölemelte könnyáztatta arcát, egy pillanatig Bethiát nézte, aztán visszabújt a keblére. Onnan súgta neki a boldogságtól remegő hangon:

— A halálba is!...

*

Mecsek egész délelőtt Pusztáival pörölt, hogy miért nem fest? Végül, be kellett látnia, hogy hiábaváló minden igyekezete, így hát békében hagyta.

De aztán valami még az eszébe jutott.

— Te! Azt tudod, hogy ma Vallentonékhöz vagyunk hivatalosak ebédre. Hát nagyon kérek, viselkedj az öreggel egy kicsit szerényebben! Elvégre te is sokat köszönhetsz neki!

— Rendben van! — nevetett a piktor, — de azért nem fogok előtte hasra vágódni!

Domokos jött értük.

— Mi az, hogy még nem mutatkoztok? Vallentonék már várnak! Gyerünk, gyerünk! Dél elmúlt!

Az ebéd meglehetősen szótlanul folyt le. Domokos Bethia mellett ült. Nem beszélgettek. A lány szándékosan kerülte a tekintetét.

A feketekávénál Vallenton odafordult a lányához és mosolyogva kérdezte tőle:

— Hát mi az a nagyon fontos dolog, édes fiam, amit ebéd után akartál kérni tőlem?

Bethia úgy tett, mintha csak most jutott volna az eszébe, hogy valamit akart.

— Ja? Persze, persze! Mondd csak papa, hány ágyas lesz az új gondári kórház?

— Azt még nem tudjuk, fiam! Úgy körülbelül kétszáz ágyra számítunk!

— Műtő, laboratórium, röntgen, — minden?

— A legmodernebb lesz, fiam!

— Orvosok?

— Hat orvos, huszonkét ápoló, egy gyógyszerész és az igazgató-főorvos.

— A főorvos jövedelme?

Vallenton nevetett.

— Nem fog éhen veszni! Azt hiszem, két év alatt már a bankbetétje előtt is meg lehet emelni a kalapot.

— Állami kinevezés?

— Természetesen! Az én javaslatomral

— Van már jelölted?

— Majd körülnézek!

— A főorvos lakása bent lesz az épületben?

— Minden bizonnyal!

— No, igen! Még valamit, papá! A főorvosi állásra Domokos doktort, az én asszisztensemét fogod kineveztetni, aki a kórház megnyitása előtt már egy hónappal Gondárba utazik, hogy egy kicsit kipihenje a Megfigyelő fáradozásait.

Domokos fel akart ugrani, de Bethia visszanyomta a helyére. — Várjon, kérem! Még nem végeztem!

Aztán Mecsekhez fordult.

— Mondja, mérnök úr? Mennyi volt az az összeg, amit a hasszáni pavillon építkezésénél megtakarítottak?

— Körülbelül négyezerötszáz font!

— Hát kérem, ennek a felével terhelje meg a gondári költségvetést és az igazgató-főorvos lakását ne a kórházba tegyék, hanem a Nilusparton, egy virágos kert közepén építsen egy aranyos kis villát! Egy hófehér kis kalitkát!... De legalább olyan méretben, hogy egy fiatal pár, mint egy meghitt, kedves fészekben, jól érezze magát benne!

— Fiatal pár? — lepődött meg Vallenton. — Hát a doktor megnősül?

— Igen, papá! Mához két hónapra feleségül veszi Máriát, aki az orvosi tudomány legszebb diadala!...

Az egész társaságnak leesett az álla. Senki se tudott szóhoz jutni. Bethia Domokosra nézett, aki idáig lángvörös arccal ült a helyén.

A nagy darab ember majdnem sírva fakadt. Makogott valamit, amit ugyan nem értett meg senki.

A hangok bugyborékolva jöttek ki a száján, mintha tele lettek volna a boldogság könnyeivel, aztán ráborult Bethia kezére és hosszan, forrón megcsókolta...

*

Az esküvőt Port Saidban tartották meg. A menyaszonyi ruhát Bethia adta. A hófehér se-lyem fátyol, mint egy titokzatos ködhullám bo-rult Mária karcsú termetére, hogy elborítson mindent, ami a múltjához kötötte és ne látszon ki más belőle, mint a lány két csillogó szeme, amiben a boldogság könnye ragyogott.

VÉGE.

ASZLÁNYI KÁROLY,

a fiatal írógárdának ez a tüneményes gyorsasággal emelkedő, kitűnő tagja írta a *Világvárost Regények* jövőheti számát, amelynek címe:

UTAZÁS A VILLAMOSSZÉK KÖRÜL.

A regény egy fiatal milliomosról szól, akiről az orvosok kimondják a halálos ítéletet: már csak három hónapig élhet. Öngyilkos akar lenni, de nincs hozzá lelkiereje. Látszatabizonyítékok alapján magára vállal egy gyilkosságot, hogy halálra ítéljék. Az öngyilkosságnak ezt az új és izgalmas módját művészettel írta meg a kiváló író.

83. számú keresztrejtvény

1		2	3	4	5	6	7	8		9
		10								
11	12		13						14	
15		16		17				18		
19								20		
21				22		23		24		
25			26				27		28	
29										
30			31						32	
33		34		35				36		
37							38			
39				40		41		42		
43			44				45		46	
		47						48		
49										

Vizszintes: 1. Kisgyerekeknek mondják, ha megütötte magát, 10. Szerepet játszó, 11. Sporteszköz, 13. Női név, 14. Egymást követő betűk az «ABC»-ben, 15. Férfi név, 17. Vonatkozó névmás, 18. Sereg, 19. Tiszta — németül, 20. Igaz, 21. Huz ikerszáva, 22. Edit becézve, 24. Az egyik oldal, 25. Mássalhangzó fonetikusán, 26. Piperemárka, 28. G. A., 29. Szortiroz, 30. Igekötő, 31. Pap adja fel, 32. Orosz folyó — a fordítottja, 33. Lím ikerszáva, 35. Kopasz, 36. Nap — latinul, 37. Német címzésrövidítés — tótágast állva, 38. Kigondolás, 39. Fém-tisztító, 40. Sav anagrammája, 42. Nyakbavaló, 43. P. A., 44. Cítálja, 46. Himfy költőjének monogramja, 47. Árat emelő, 49. Sport.

Függőleges: 1. Például amikor az embernek nincs pénze, 2. Tolaay Andor monogramja, 3. Leány név, 4. Damajanti kedvese, 5. A «Bajazók» ezzel a mondattal fejeződik be, 6. Déneske, 7. Időhatározó, 8. Házállat, 9. Mások gondolatainak kitalálása, 12. Az ideoszti ige egyik multidejű alakja, 14. Finom itókák, 16. Magyarul — egy, 18. Finom a kávé, 22. Magot ültet, 23. Külföldön élő operaénekesnőnk (Adelina), 26. Egri Torna Klub, 27. Az 1. vízszintes 2., 4. és 3. betűi, 34. Filmszínész név keresztneve, 36. Fájdalmas valami, 40. Nemzet — névelővel, 41. Nemes szerv, 44. Kiöl, 45. Igloi Torna Egylet, 47. D. S., 48. Állatlakás.

A megfejtést a jövő heti számban közöljük.

A 82. számú keresztrejtvény megfejtése:

Vizszintes: 1. A turfi démona, 10. Kefe, 11. Adag, 12. Ara, 13. Tűz, 15. Agy, 16. Le, 17. Hó, eső, 19. Ye, 20. Terjedő, 21. Ur, 23. Ke, 24. Tea, 26. Tűz, 28. Tin, 29. Itala, 30. Lenin, 31. Aea, 32. Hal, 34. Óra, 35. Ik, 38. T. c., 39. Lovasok, 42. Ek, 44. Dánia, 45. Óé, 46. Vel, 48. Rák, 49. Avk, 50. Éles, 52. Aváj, 53. Leleszy Béla.

Függőleges: 1. A kalkuttai levél, 2. Tere, 3. Ufa, 4. Re, 5. Dalejtű, 6. Ma, 7. Oda, 8. Nagv, 9. A cychenna csókia, 13. Tör, 14. Öse, 17. Hez, 18. Ődi, 22. Retek, 23. Kiirt, 25. Aaa, 26. Tah, 27. Rih, 28. Ton, 33. Ananász, 36. Mod, 37. Boa, 40. Vá, 41. Sük, 43. Kele, 45. Ovál, 47. Tel, 49. Avé.

A VILÁGVÁROSI REGÉNYEK-ben megjelent a 9-es számtól:

9. FARAGÓ SÁNDOR: Halott a volánnáll — 10. HARRY HOOD: Leányrablás. — 11. FORRÓ PÁL: A kinos botrány. — 12. NICOLAS KEYNES: A turf démona. — 13. IIJ. LOVÁSZY MÁRTON: Menekülés. — 14. FARAGÓ SÁNDOR: 200.000 pengő. — 15. FORRÓ PÁL: Leszámolás. — 16. BABAY JÓZSEF: A kék varázs. — 17. NÉMETH KÁROLY: Az ezredes két halála. — 18. INNOCENT ERNŐ: A gyehenna csókja. — 19. TERSÁNSZKY J. JENŐ: Az elveszett notesz. — 20. FARAGÓ SÁNDOR: A kék Rolls-Royce. — 21. LELESZY BÉLA: Az ezüsthercegnő. — 22. MOLY TAMÁS: Az öt Ravo. — 23. FORRÓ PÁL: Nizzai kaland. — 24. KULCSÁR MIKLÓS: A filmvezér. — 25. KELLER ANDOR: A 10.000 dolláros csekk. — 26. IIJ. LOVÁSZY MÁRTON: Hajnali látomás. — 27. BIBÓ LAJOS: A nagy találkozás. — 28. TERNAV ISTVÁN: A miniszter barátja. — 29. LELESZY BÉLA: A tűz éneke. — 30. BÉKEFFI JÓZSEF: Döntő bizonyíték. — 31. TAMÁS ISTVÁN: A moszkvai lány. — 32. FORRÓ PÁL: Silván két táncosa. — 33. TERNAV ISTVÁN: Halló, ki beszél? — 34. GÖRÖG LÁSZLÓ: Önagsága randevuja. — 35. ORBÓK ATTILA: Szív a széfben. — 36. INNOCENT ERNŐ: A pénz asszonya. — 37. FARAGÓ SÁNDOR: A kutyás ember. — 38. LELESZY BÉLA: A bűnök kertje. — 39. BARÓTI ZOLTÁN: Pesti koncert. — 40. FORRÓ PÁL: Önagsága a betörő. — 41. TAMÁS ISTVÁN: Nyomtalanul. — 42. IIJ. LOVÁSZY MÁRTON: A szerencse éjszakája. — 43. GÖRÖG LÁSZLÓ: Az áruló csók. — 44. BARÓTI ZOLTÁN: A nagy finálé. — 45. LELESZY BÉLA: A szőke áldozat. — 46. FORRÓ PÁL: Kíváncsi vagyunk... — 47. KOMOR ISTVÁN: A szürke tűz. — 48. FEKETE OSZKÁR: Mindenki tett? — 49. TAMÁS ISTVÁN: 200 menyegző. — 50. FARAGÓ SÁNDOR: Wallenstein koponyája. — 51. LESTYÁN SÁNDOR: Marusja. — 52. BÉKEFFI JÓZSEF: Kié a gyémánt? — 53. DIÓSZEGHY MIKLÓS: Ófelsége udvari merénylete. — 54. ÉGLY ANTAL: A műtőasztalon. — 55. LELESZY BÉLA: A fekete szenyorita. — 56. TAMÁS ISTVÁN: Az aranydarázs. — 57. ASZLÁNYI KÁROLY: Aki a pénz elől menekül. — 58. IIJ. LOVÁSZY MÁRTON: A nagyhercegné. — 59. NÉMETH ANDOR: Kérem a következő urat! — 60. CSÁSZÁR GÉZA: Yvonne bosszúja. — 61. GÁL IMRE: Trópusi láz. — 62. BEDŐ GÉZA: Rejtelmek a Montreux-Palace-ban. — 63. ASZLÁNYI KÁROLY: A kétfenekű dob. — 64. URAI DEZSŐ: Hopkins őrnagy különös halála. — 65. KERTÉSZ MIHÁLY: Pletyka. — 66. LESTYÁN SÁNDOR: A levegő királya. — 67. LELESZY BÉLA: Éjféli kopogtatás. — 68. KELEMEN KÁLMÁN: A szélhámos bankbetétje. — 69. INNOCENT ERNŐ: Bilincsek éneke. — 70. SZÁNTÓ DÉNES: Kiáltás a mikrofonba. — 71. NÉMETH ANDOR: A kék szappanhab. — 72. FALUDI KÁLMÁN: Egy éjszaka története. — 73. TAMÁS ISTVÁN: A válók. — 74. MOLY TAMÁS: A guzsbakötött hölgy. — 75. LELESZY BÉLA: Viharkisasszony. — 76. KELLER ANDOR: Ahol már egyszer meghaltam... — 77. KOLOZSVARI ANDOR: Címe nincs. — 78. GÖRÖG LÁSZLÓ: Halálos fogadás. — 79. FORRÓ PÁL: A mókusbunda. — 80. TAMÁS ISTVÁN: A párizsi rokon. — 81. NÉMETH ANDOR: A sárga kimonó. — 82. LELESZY BÉLA: Azur-álom. — 83. FALUDI KÁLMÁN: A hasis.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

